

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (druga izba)

z dnia 2 września 2021 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Zapobieganie wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu – Dyrektywa (UE) 2015/849 – Dyrektywa 2005/60/WE – Przepięstwo prania pieniędzy – Pranie pieniędzy przez sprawcę przestępstwa Źródłowego („pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał”)

W sprawie C-790/19

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Curtea de Apel Braşov (sąd apelacyjny w Braşowie, Rumunia) postanowieniem z dnia 14 października 2019 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 24 października 2019 r., w postępowaniu:

Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov

przeciwko

LG,

MH,

przy udziale:

Agentia Națională de Administrare Fiscală – Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Braşov,

TRYBUNAŁ (druga izba),

w składzie: A. Arabadjiev, prezes izby, A. Kumin, T. von Danwitz, P.G. Xuereb i I. Ziemele (sprawozdawczynie), sędziowie,

rzecznik generalny: G. Hogan,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

* Język postępowania: rumuński.

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov – C. Constantin Sandu, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu rumuńskiego – E. Gane i L. Liţu, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu czeskiego – M. Smolek, J. Vláčil i L. Dvořáková, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego – B. Majczyna, w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu Komisji Europejskiej – początkowo T. Scharf, M. Wasmeier, R. Troosters i L. Nicolae, a następnie T. Scharf, M. Wasmeier i L. Nicolae, w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 14 stycznia 2021 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 1 ust. 3 lit. a) dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/849 z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie zapobiegania wykorzystywaniu systemu finansowego do prania pieniędzy lub finansowania terroryzmu, zmieniającej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 648/2012 i uchylającej dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/60/WE oraz dyrektywę Komisji 2006/70/WE (Dz.U. 2015, L 141, s. 73).
- 2 Pytanie to zostało przedstawione w ramach postępowania karnego wszczętego przeciwko LG i MH, ściganych, odpowiednio, za popełnienie przestępstwa i udział w przestępstwie prania pieniędzy.

Ramy prawne

Prawo Rady Europy

Protokół nr 7 do EKPC

- 3 Artykuł 4 protokołu nr 7 do europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), zatytułowany „Zakaz ponownego sądzienia lub karania”, stanowi:

„1. Nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego tego państwa.

[...]”.

Konwencja strasburska

- 4 Artykuł 1 lit. a) Konwencji Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa, sporządzonej w Strasburgu dnia 8 listopada 1990 r. (*Série des traités européens*, nr 141) (zwanej dalej „konwencją strasburską”), stanowi:

„W rozumieniu niniejszej konwencji:

- a) »dochody« oznaczają każdą korzyść ekonomiczną pochodzącą z przestępstw. Może ona stanowić każde mienie określone pod literą b) niniejszego artykułu”.

- 5 Artykuł 6 ust. 1 i 2 tej konwencji przewiduje:

„1. Każda strona przyjmie środki ustawodawcze i inne konieczne dla uznania za przestępstwa w jej prawie wewnętrznym następujących czynów popełnionych umyślnie:

- a) konwersji lub transferu mienia ze świadomością, że stanowi ono dochód [z przestępstw], w celu zatajenia lub ukrycia nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy osobie, która uczestniczy w popełnieniu przestępstwa źródłowego, dla umożliwienia jej uniknięcia prawnych konsekwencji swego czynu;

[...]

2. Dla wdrożenia lub stosowania ustępu 1 niniejszego artykułu:

[...]

- b) można postanowić, że przestępstwa przewidziane w tym ustępie nie mają zastosowania do sprawców przestępstwa źródłowego;

[...]”.

Konwencja warszawska

- 6 Konwencja Rady Europy o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa oraz o finansowaniu terroryzmu, sporządzona w Warszawie dnia 16 maja 2005 r. (*Série des traités du Conseil de l'Europe*, nr 198, zwana dalej „konwencją warszawską”), która weszła w życie w dniu 1 maja 2008 r., zawiera w art. 1 lit. a) tę samą definicję wyrażenia „dochody”, co konwencja strasburska.

- 7 Artykuł 9 ust. 1 i 2 tej konwencji ma następujące brzmienie:

„1. Każda strona przyjmie środki ustawodawcze i inne konieczne dla uznania za przestępstwa w jej prawie wewnętrznym następujących czynów popełnionych umyślnie:

- a) zamiana lub przekazani[e] mienia, wiedząc, że stanowi ono dochód [z przestępstw], w celu zatajenia lub ukrycia nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy osobie, która uczestniczy w popełnieniu przestępstwa bazowego, w celu uniknięcia prawnych konsekwencji jej czynu;

[...].

2. Dla wdrożenia lub stosowania ustępu 1 niniejszego artykułu:

[...]

b) można zastrzec, że przestępstwa przewidziane w tym ustępie nie mają zastosowania do sprawców przestępstwa bazowego;

[...]”.

Sprawozdania wyjaśniające do konwencji strasburskiej i warszawskiej

- 8 Sprawozdania wyjaśniające do konwencji strasburskiej i warszawskiej wskazują, że art. 6 ust. 2 lit. b) konwencji strasburskiej i art. 9 ust. 2 lit. b) konwencji warszawskiej uwzględniają fakt, że w niektórych państwach zgodnie z podstawowymi zasadami ich wewnętrznego prawa karnego osoba, która popełniła przestępstwo źródłowe, nie popełnia dodatkowego przestępstwa poprzez pranie dochodów z tego przestępstwa źródłowego, podczas gdy inne państwa przyjęły przepisy, zgodnie z którymi takie działanie jest przestępstwem.

Prawo Unii

Decyzja ramowa 2001/500/WSiSW

- 9 Decyzja ramowa Rady 2001/500/WSiSW z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz dochodów pochodzących z przestępstwa (Dz.U. 2001, L 182, s. 1) przewiduje w art. 1:

„Celem zintensyfikowania działań przeciwko zorganizowanej przestępczości państwa członkowskie podejmują konieczne środki, by nie wprowadzać lub nie utrzymywać zastrzeżeń w odniesieniu do następujących artykułów [konwencji strasburskiej]:

[...]

b) artykuł 6 w odniesieniu do poważnych przestępstw. Takie przestępstwa w każdym przypadku obejmują przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności lub co do których można orzec zastosowanie środka zabezpieczającego, którego górna granica zagrożenia jest wyższa niż jeden rok, lub, jeżeli chodzi o państwa, których system prawny przewiduje minimalne zagrożenie dla czynów zabronionych, są to przestępstwa zagrożone karą pozbawienia wolności lub co do których można orzec zastosowanie środka zabezpieczającego na czas nie krótszy niż sześć miesięcy”.

- 10 Zgodnie z art. 2 owej decyzji ramowej:

„Każde państwo członkowskie podejmuje niezbędne środki, zgodne ze swoim systemem kar, w celu zapewnienia, że przestępstwa określone w art. 6 ust. 1 lit. a) i b) konwencji [strasburskiej], określone w art. 1 lit. b) niniejszej decyzji ramowej, zagrożone zostają karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 4 lata”.

Dyrektywa 2005/60

- 11 Motywy 1, 5 i 48 dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu (Dz.U. 2005, L 309, s. 15) mają następującą treść:

„1) Masowy przepływ brudnych pieniędzy może szkodzić stabilności i wiarygodności sektora finansowego oraz stanowić zagrożenie dla jednolitego rynku, zaś terroryzm wstrząsa podstawami naszego społeczeństwa. W uzupełnieniu instrumentów praw[n]okarnych rezultaty mogą przynieść działania zapobiegawcze prowadzone za pośrednictwem systemu finansowego.

[...]

5) Pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu odbywa się często w kontekście międzynarodowym. Środki przyjęte wyłącznie na poziomie krajowym, a nawet [Unii Europejskiej], bez uwzględnienia koordynacji i współpracy na poziomie międzynarodowym, miałyby bardzo ograniczone skutki. Dlatego środki przyjmowane przez [Unię] w tej dziedzinie powinny być zgodne z innymi działaniami podjętymi w ramach innych gremiów międzynarodowych. Działania [Unii] powinny w szczególności nadal uwzględniać zalecenia Grupy Specjalnej ds. Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy (zwanej dalej »FATF«), która jest wiodącym organem międzynarodowym aktywnie prowadzącym walkę z praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu. W związku z tym, że w 2003 r. zalecenia FATF znacząco znowelizowano i rozszerzono, niniejsza dyrektywa powinna być dostosowana do tego nowego standardu międzynarodowego.

[...]

48) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej. Żaden z przepisów niniejszej dyrektywy nie powinien być interpretowany lub wykonywany w sposób, który nie jest zgodny z [EKPC]”.

- 12 Artykuł 1 ust. 1 i 2 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu jest zabronione.

2. Do celów niniejszej dyrektywy za pranie pieniędzy uznaje się następujące czyny popełnione umyślnie:

- a) konwersję lub przekazywanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrywania lub zatajania nielegalnego pochodzenia tego mienia albo udzielenia pomocy osobie, która bierze udział w takiej działalności, dla umożliwienia jej uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania;
- b) ukrycie lub zatajenie prawdziwego charakteru mienia, jego źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, własności lub praw do mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności;

- c) nabycie, posiadanie lub korzystanie z mienia, ze świadomością w momencie jego otrzymania, że mienie to pochodzi z działalności o charakterze przestępczym lub z udziału w takiej działalności;
 - d) udział lub współdziałanie w popełnieniu, usiłowanie popełnienia, jak też pomocnictwo, podżeganie, ułatwianie oraz doradzanie przy popełnieniu czynów określonych w powyższych literach”.
- 13 Artykuł 5 dyrektywy 2005/60 stanowi, że „[w] celu zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu państwa członkowskie mogą przyjąć lub utrzymać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie regulowanej niniejszą dyrektywą”.

Dyrektywa 2015/849

- 14 Artykuł 1 dyrektywy 2015/849 stanowi:

„1. Celem niniejszej dyrektywy jest zapobieganie wykorzystywaniu unijnego systemu finansowego do prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

2. Państwa członkowskie zapewniają obowiązywanie zakazu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu.

3. Na użytek niniejszej dyrektywy za pranie pieniędzy uznaje się następujące czyny popełnione umyślnie:

- a) konwersję lub przekazywanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrywania lub zatajania nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy dowolnej osobie, która bierze udział w takiej działalności, dla umożliwienia tej osobie uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania;
- b) ukrycie lub zatajenie prawdziwego charakteru mienia, jego źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, praw odnoszących się do mienia lub własności mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności;
- c) nabycie, posiadanie lub użytkowanie mienia, ze świadomością w momencie jego otrzymania, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności;
- d) udział lub współdziałanie w popełnieniu, usiłowanie popełnienia oraz pomocnictwo, podżeganie, ułatwianie oraz doradzanie przy popełnieniu któregośkolwiek z czynów, o których mowa w lit. a), b) i c).

[...]”.

Dyrektywa (UE) 2018/1673

- 15 Motywy 1 i 11 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1673 z dnia 23 października 2018 r. w sprawie ochrony interesów finansowych Unii za pomocą środków prawnokarnych (Dz.U. 2018, L 284, s. 22) przewidują:

„(1) Pranie pieniędzy i powiązane z nim finansowanie terroryzmu i przestępczości zorganizowanej nadal stanowią poważny problem na szczeblu unijnym, szkodząc tym samym integralności, stabilności i reputacji sektora finansowego oraz zagrażając zarówno rynkowi wewnętrznemu, jak i bezpieczeństwu wewnętrznemu Unii. Aby stawić czoła tym problemom, a także uzupełnić i poprawić stosowanie dyrektywy [2015/849], niniejsza dyrektywa ma na celu zwalczanie prania pieniędzy za pomocą środków prawnokarnych, umożliwiając skuteczniejszą i szybszą współpracę transgraniczną między właściwymi organami.

[...]

(11) Państwa członkowskie powinny zapewnić, by niektóre rodzaje prania pieniędzy były zagrożone karą także wówczas, gdy zostaną popełnione przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzi to mienie (»pranie pieniędzy przez ten sam podmiot, który je uzyskał«). W takich przypadkach, gdy pranie pieniędzy nie ogranicza się do samego posiadania lub użytkowania mienia, lecz obejmuje także jego przekazanie, konwersję, ukrycie lub zatajenie oraz powoduje dalsze szkody oprócz szkód spowodowanych przez działalność przestępczą, na przykład poprzez wprowadzenie mienia pochodzącego z działalności przestępczej do obrotu i tym samym ukrycie jego nielegalnego pochodzenia, takie pranie pieniędzy powinno być zagrożone karą”.

- 16 Artykuł 3 tej dyrektywy, zatytułowany „Przestępstwa prania pieniędzy”, stanowi:

„1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby następujące czyny podlegały karze jako przestępstwa, jeżeli zostały popełnione umyślnie:

- a) konwersja lub przekazanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej, w celu ukrycia lub zatajenia nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy dowolnej osobie, która bierze udział w takiej działalności, w celu umożliwienia tej osobie uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania;
- b) ukrycie lub zatajenie prawdziwego charakteru mienia, jego źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, praw odnoszących się do mienia lub własności mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z działalności przestępczej;
- c) nabycie, posiadanie albo użytkowanie mienia, ze świadomością w momencie jego otrzymania, że mienie to pochodzi z działalności o charakterze przestępczym.

2. Państwa członkowskie mogą podjąć środki niezbędne do zapewnienia, aby czyny, o których mowa w ust. 1, podlegały karze jako przestępstwa, jeżeli sprawca podejrzewał lub powinien był wiedzieć, że mienie pochodzi z działalności o charakterze przestępczym.

[...]

5. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby czyny, o których mowa w ust. 1 lit. a) i b), podlegały karze jako przestępstwo, w przypadku gdy zostały popełnione przez osoby, które prowadziły działalność przestępczą będącą źródłem mienia lub które w taką działalność były zaangażowane”.
- 17 Zgodnie z art. 13 ust. 1 wspomnianej dyrektywy państwa członkowskie wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy do dnia 3 grudnia 2020 r.

Prawo rumuńskie

- 18 Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării terorismului (ustawa nr 656/2002 w sprawie środków służących zapobieganiu prania pieniędzy i finansowania terroryzmu) z dnia 7 grudnia 2002 r. (*Monitorul Oficial al României*, część I, nr 904 z dnia 12 grudnia 2002 r.) w brzmieniu obowiązującym w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym (zwana dalej „ustawą nr 656/2002”), transponowała do prawa rumuńskiego między innymi dyrektywę 2005/60.
- 19 Artykuł 29 ust. 1 ustawy nr 656/2002 brzmi następująco:
- „1. Następujące czyny stanowią przestępstwo prania pieniędzy i podlegają karze pozbawienia wolności od 3 do 12 lat:
- a) konwersja lub przekazywanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z popełnienia przestępstw, w celu ukrywania lub zatajania nielegalnego pochodzenia tego mienia lub udzielenia pomocy sprawcy przestępstwa, z którego pochodzi mienie, dla umożliwienia mu uniknięcia ścigania, postępowania sądowego lub wykonania kary;
 - b) ukrycie lub zatajenie prawdziwego charakteru mienia, jego źródła, miejsca położenia, rozporządzania nim, przemieszczania, własności mienia lub praw odnoszących się do mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z popełnienia przestępstwa;
 - c) nabycie, posiadanie lub użytkowanie mienia, ze świadomością, że mienie to pochodzi z popełnienia przestępstwa”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 20 W dniu 15 listopada 2018 r. Tribunalul Braşov (sad okręgowy w Braszowie, Rumunia) wymierzył oskarżonemu LG karę jednego roku i dziewięciu miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu za przestępstwo prania pieniędzy przewidziane w art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002 za 80 czynów popełnionych w latach 2009–2013. Odnośne środki pieniężne pochodziły z przestępstwa oszustwa podatkowego popełnionego przez LG. Śledztwo dotyczące wspomnianego przestępstwa oszustwa podatkowego zakończyło się po zwrocie przez zainteresowanego należnych kwot.
- 21 Sąd ten stwierdził, że w okresie od 2009 r. do 2013 r. LG nie odnotowywał w księgach rachunkowych spółki, którą zarządzał, dokumentów podatkowych wykazujących uzyskanie przychodów, co kwalifikowane jest jako „oszustwo podatkowe” w rozumieniu prawa rumuńskiego. Środki pieniężne pochodzące z owego oszustwa podatkowego zostały następnie

przekazane na rachunek innej spółki, której zarządzającą była MH, a następnie podjęte przez LG i MH. Owych przelewów dokonano na podstawie umowy cesji wierzytelności zawartej między LG, spółką, którą zarządzał, a spółką, której zarządzającą była MH. Zgodnie z tą umową cesji kwoty należne LG od spółki, którą zarządzał, zostały wpłacone przez klientów owej spółki na rachunek bankowy spółki zarządzanej przez MH.

- 22 Tribunalul Braşov (sąd okręgowy w Braşowie) stwierdził również, że LG uzyskał w celu popełnienia przestępstwa prania pieniędzy pomoc od MH, lecz orzekł o uniewinnieniu MH z tego powodu, że nie została spełniona przesłanka przypisania winy za przestępstwo, ponieważ nie wykazano, że zainteresowana wiedziała, że LG dopuszczał się prania pieniędzy pochodzących z oszustwa podatkowego.
- 23 W dniu 13 grudnia 2018 r. do Curtea de Apel Braşov (sądu apelacyjnego w Braşowie, Rumunia) wpłynęły apelacje wniesione przez Parchetul de pe lângă Tribunalul Braşov (prokuraturę przy sądzie okręgowym w Braşowie, Rumunia, zwaną dalej „prokuraturą”), przez LG oraz przez występującą z powództwem cywilnym w ramach postępowania karnego, Agenţia Naţională de Administrare Fiscală, Direcţia Generală Regională a Finanţelor Publice Braşov (krajową agencję administracji podatkowej – regionalną dyrekcję generalną finansów publicznych w Braşowie, Rumunia) od wyroku Tribunalul Braşov (sądu okręgowego w Braşowie).
- 24 LG następnie wycofał apelację. Apelacja prokuratury dotyczy w szczególności zasadności uniewinnienia MH za przestępstwo pomocnictwa w praniu pieniędzy. Strona wnosząca powództwo cywilne w postępowaniu karnym kwestionuje również sposób rozpatrywania powództwa cywilnego po wniesieniu oskarżenia, ponieważ chodzi o kwotę odszkodowania wraz z odsetkami, do których zapłaty zobowiązany został oskarżony.
- 25 Sąd odsyłający wyjaśnia, że zwraca się o dokonanie wykładni dyrektywy 2015/849, mimo że nie została ona w przepisany terminie transponowana do prawa rumuńskiego, ponieważ dyrektywa ta definiuje przestępstwo prania pieniędzy w taki sam sposób, jak dyrektywa 2005/60, która obowiązywała w chwili zaistnienia okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym i która została transponowana do prawa rumuńskiego przez ustawę nr 656/2002.
- 26 Sąd odsyłający uważa, że art. 1 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2015/849 należy interpretować w ten sposób, że sprawcą przestępstwa prania pieniędzy, które ze swej natury jest przestępstwem wynikającym z przestępstwa źródłowego, nie może być sprawca tego przestępstwa źródłowego.
- 27 Taka wykładnia wynika z preambuły oraz z art. 1 ust. 3 dyrektywy 2015/849, a także z analizy na płaszczyźnie gramatycznej, semantycznej i celowościowej wyrażenia „ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej”, które ma tylko wówczas sens, gdy sprawcą przestępstwa źródłowego jest inna osoba, niż sprawca przestępstwa prania pieniędzy. Ponadto ostatnia część zdania znajdującego się w art. 1 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2015/849 („lub udzielenia pomocy dowolnej osobie, która bierze udział w takiej działalności, dla umożliwienia tej osobie uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania”) ma związek nie ze sprawcą prania pieniędzy, lecz z przestępstwem źródłowym.
- 28 Dodatkowo zdaniem tego sądu uznanie, że sprawcą przestępstwa źródłowego może być również sprawca przestępstwa prania pieniędzy, prowadziłoby do naruszenia zasady ne bis in idem.

- 29 W tych okolicznościach Curtea de Apel Braşov (sąd apelacyjny w Braşovie) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 1 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2015/849 należy interpretować w ten sposób, że osoba, która popełnia czyn stanowiący przestępstwo prania pieniędzy, jest zawsze osobą inną niż ta, która popełnia przestępstwo bazowe (przestępstwo źródłowe, z którego pochodzą środki pieniężne będące przedmiotem czynu prania pieniędzy)?”.

Postępowanie przed Trybunałem

- 30 Pismem z dnia 6 stycznia 2020 r. Trybunał zwrócił się do sądu odsyłającego o potwierdzenie, że LG cofnął apelację od wyroku Tribunalul Braşov (sądu okręgowego w Braşovie) z dnia 15 listopada 2018 r., a jeśli tak, to w jakim zakresie odpowiedź na zadane pytanie jest jeszcze niezbędna dla rozstrzygnięcia sporu w postępowaniu głównym.
- 31 W odpowiedzi na to pismo, która wpłynęła do Trybunału w dniu 16 stycznia 2020 r., sąd odsyłający potwierdził, że LG wycofał tę apelację, przy czym cofnięcie to nie miało jednak wpływu na znaczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym ze względu na apelacje wniesione również przez prokuraturę i przez stronę wnoszącą powództwo cywilne w postępowaniu karnym. Przy rozpatrywaniu tych apelacji sąd odsyłający będzie zobowiązany orzec o kwestiach dotyczących tożsamości czynów karalnych i czynów zarzucanych LG i MH oraz o bezprawności i możliwości przypisania im przestępstwa prania pieniędzy, wobec czego od odpowiedzi udzielonej na przedstawione pytanie zależeć będzie rozstrzygnięcie samej sprawy co do istoty.
- 32 Ponadto sąd odsyłający uściślił, że w sprawie w postępowaniu głównym będzie on orzekał w ostatniej instancji.

W przedmiocie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym

W przedmiocie dopuszczalności

- 33 Rząd rumuński kwestionuje dopuszczalność wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym. Rząd ten podnosi w pierwszej kolejności, że w wyniku cofnięcia apelacji wniesionej przez LG sąd odsyłający nie musi już orzekać w przedmiocie skazania LG za przestępstwo prania pieniędzy. W związku z tym nie została wykazana użyteczność odpowiedzi na zadane pytanie dla rozstrzygnięcia sporu przed sądem krajowym.
- 34 Następnie przedstawienie okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu w postępowaniu głównym wydaje się mało jasne, co pozwala na powstanie wątpliwości co do tego, czy Trybunał dysponuje wszystkimi elementami niezbędnymi do wydania orzeczenia.
- 35 Wreszcie, wbrew temu, co podnosi sąd odsyłający, w orzecznictwie rumuńskim nie ma żadnej rozbieżności w wykładni art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002, który przejmuje brzmienie art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60.

- 36 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w ramach ustanowionej w art. 267 TFUE współpracy pomiędzy Trybunałem i sądami krajowymi wyłącznie do sądu krajowego, przed którym zawisł spór i na którym spoczywa odpowiedzialność za wyrok, który ma zostać wydany, należy ocena z uwzględnieniem szczególnych okoliczności tej sprawy, zarówno konieczności wydania orzeczenia w trybie prejudycjalnym dla umożliwienia mu wydania orzeczenia, jak i znaczenia dla sprawy pytań, z którymi zwraca się on do Trybunału. W związku z tym, jeśli zadawane pytania dotyczą wykładni prawa Unii, Trybunał jest co do zasady zobowiązany do orzekania [wyrok z dnia 24 listopada 2020 r., Openbaar Ministerie (podrabianie dokumentów), C-510/19, EU:C:2020:953, pkt 25 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 37 Z powyższego wynika, że pytania dotyczące prawa Unii korzystają z domniemania posiadania znaczenia dla sprawy. Odmowa wydania przez Trybunał orzeczenia w przedmiocie pytania prejudycjalnego przedstawionego przez sąd krajowy jest możliwa tylko wtedy, gdy jest oczywiste, że wnioskowana wykładnia prawa Unii nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym lub z przedmiotem postępowania głównego, gdy problem jest natury hipotetycznej, bądź gdy Trybunał nie dysponuje informacjami w zakresie stanu faktycznego lub prawnego niezbędnymi do udzielenia użytecznej odpowiedzi na postawione mu pytania [wyrok z dnia 24 listopada 2020 r., Openbaar Ministerie (podrobienie dokumentów), C-510/19, EU:C:2020:953, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 38 W szczególności, jak wynika z samego brzmienia art. 267 TFUE, orzeczenie w trybie prejudycjalnym musi być „niezbędne” dla umożliwienia sądowi odsyłającemu „wydania wyroku” w zawisłej przed nim sprawie. W ten sposób postępowanie prejudycjalne zakłada między innymi, że przed sądem odsyłającym faktycznie toczy się spór, w ramach którego musi on wydać orzeczenie umożliwiające uwzględnienie orzeczenia prejudycjalnego [wyrok z dnia 24 listopada 2020 r., Openbaar Ministerie (podrobienie dokumentów), C-510/19, EU:C:2020:953, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 39 W niniejszym przypadku z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i z odpowiedzi udzielonej przez sąd odsyłający na pytanie Trybunału zadane w piśmie z dnia 6 stycznia 2020 r. wynika, że sprawa nadal się toczy przed sądem odsyłającym oraz że sąd ten uważa, że w celu rozstrzygnięcia tego sporu musi wypowiedzieć się co do istoty odnośnie do tego, czy sprawcą przestępstwa prania kapitału może być sprawca przestępstwa źródłowego. W konsekwencji wspomniany sąd jest w stanie uwzględnić odpowiedź na zadane pytanie.
- 40 W związku z tym nie jest oczywiste, że wnioskowana wykładnia prawa Unii nie ma żadnego związku ze stanem faktycznym w postępowaniu głównym lub z jego przedmiotem lub że problem jest natury hipotetycznej.
- 41 Ponadto, nawet jeśli opis okoliczności faktycznych leżących u podstaw sporu w postępowaniu głównym jest bardzo zwięzły i nie jest pozbawiony jakiegokolwiek dwuznaczności, to i tak pozwala on jednak na zrozumienie problemów w postępowaniu głównym. Ponadto opis ten pozwolił rządowi rumuńskiemu, czeskiemu i polskiemu oraz Komisji Europejskiej na przedstawienie uwag zgodnie z art. 23 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.
- 42 Wynika stąd, że wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

- 43 Tytułem wstępu należy przypomnieć, że w celu udzielenia sądowi, który skierował pytanie prejudycjalne, użytecznej odpowiedzi Trybunał może między innymi wziąć pod rozwagę przepisy prawa Unii, na które sąd krajowy nie powołał się w swym pytaniu (wyrok z dnia 25 kwietnia 2013 r., Jyske Bank Gibraltar, C-212/11, EU:C:2013:270, pkt 38 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 W niniejszej sprawie, o ile pytanie sądu odsyłającego dotyczy art. 1 ust. 3 dyrektywy 2015/849, o tyle należy zauważyć, że, jak to wynika z wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, LG został skazany za popełnienie przestępstwa prania pieniędzy, o którym mowa w art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002, transponującej do prawa rumuńskiego art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60, która obowiązywała w okresie, którego dotyczy spór w postępowaniu głównym.
- 45 Ponadto należy stwierdzić, że przepisy art. 1 ust. 2 dyrektywy 2005/60 i art. 1 ust. 3 dyrektywy 2015/849 mają zasadniczo podobne brzmienie.
- 46 W tych okolicznościach w celu udzielenia sądowi odsyłającemu użytecznej odpowiedzi należy rozumieć, że zadane pytanie zmierza zasadniczo do ustalenia, czy art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 należy interpretować w ten sposób, że sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu przewidującemu, iż przestępstwo prania pieniędzy w rozumieniu tego przepisu może zostać popełnione przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzą dane środki pieniężne.
- 47 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału przy dokonywaniu wykładni przepisu prawa Unii należy uwzględniać nie tylko jego brzmienie, lecz także jego kontekst oraz cele regulacji, której stanowi on część (wyrok z dnia 26 września 2018 r., Baumgartner, C-513/17, EU:C:2018:772, pkt 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 48 Artykuł 1 ust. 1 dyrektywy 2005/60 przewiduje, że państwa członkowskie zapewniają, że pranie pieniędzy i finansowanie terroryzmu jest zabronione. Artykuł 1 ust. 2 tej dyrektywy wymienia z kolei czyny, które, jeżeli zostały popełnione umyślnie, uznaje się za stanowiące przestępstwo prania pieniędzy w rozumieniu dyrektywy 2005/60.
- 49 Artykuł 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 przewiduje konwersję lub przekazywanie mienia, ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności, w celu ukrywania lub zatajania nielegalnego pochodzenia tego mienia albo udzielenia pomocy osobie, która bierze udział w takiej działalności, dla umożliwienia jej uniknięcia konsekwencji prawnych takiego działania.
- 50 Z brzmienia art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 wynika, że aby dana osoba mogła zostać uznana za sprawcę prania pieniędzy w rozumieniu tego przepisu, musi ona wiedzieć, że rzeczony mienie pochodzi z działalności przestępczej lub z udziału w takiej działalności.
- 51 Tymczasem warunek taki polega jedynie na wymogu, aby sprawca przestępstwa wiedział o przestępczym pochodzeniu danych środków pieniężnych. Z uwagi na to, że warunek ten jest oczywiście spełniony w odniesieniu do sprawcy działalności przestępczej, z której pochodzą te środki, nie wyklucza on, że ten ostatni może być sprawcą przestępstwa prania pieniędzy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60.

- 52 Ponadto z brzmienia art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 wynika, że czyn, o którym mowa w tym przepisie, polega w szczególności na konwersji lub przekazaniu mienia w celu ukrycia lub zatajenia nielegalnego pochodzenia tego mienia.
- 53 Tymczasem w zakresie, w jakim takie zachowanie stanowi jeden z elementów czynu, który w odróżnieniu od samego posiadania lub używania tego mienia nie wynika automatycznie z działalności przestępczej, z której pochodzi to mienie, czyn ten może zostać popełniony zarówno przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzi dane mienie, jak i przez osobę trzecią.
- 54 Z powyższego wynika, że brzmienie art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 nie wyklucza tego, aby sprawca przestępstwa źródłowego, z którego pochodzą prane pieniądze, mógł być równocześnie sprawcą przewidzianego w tym przepisie przestępstwa prania pieniędzy.
- 55 Jeżeli chodzi o kontekst normatywny, w jaki wpisuje się dyrektywa 2005/60, to należy przypomnieć, że w dniu jej przyjęcia obowiązywała decyzja ramowa 2001/500. Zgodnie z art. 1 lit. b) owej decyzji ramowej celem zintensyfikowania działań przeciwko zorganizowanej przestępczości państwa członkowskie podejmują konieczne środki, by nie wprowadzać lub nie utrzymywać zastrzeżeń do między innymi art. 6 ust. 1 lit. a) konwencji strasburskiej w odniesieniu do poważnych przestępstw, a w każdym przypadku w odniesieniu do przestępstw zagrożonych karą pozbawienia wolności lub co do których można orzec zastosowanie środka zabezpieczającego, którego górna granica zagrożenia jest wyższa niż jeden rok, lub, jeżeli chodzi o państwa, których system prawny przewiduje minimalne zagrożenie dla czynów zabronionych, w odniesieniu do przestępstw zagrożonych karą pozbawienia wolności lub co do których można orzec zastosowanie środka zabezpieczającego na czas nie krótszy niż sześć miesięcy.
- 56 Artykuł 6 ust. 1 konwencji strasburskiej przewiduje, że każda strona podejmuje środki „ustawodawcze i inne” konieczne w celu uznania za przestępstwa w jej prawie wewnętrznym wymienionych w tym przepisie czynów popełnionych umyślnie. Czynność prania pieniędzy, o której mowa w art. 6 ust. 1 lit. a) konwencji strasburskiej, jest zasadniczo taka sama jak ta, o której mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60.
- 57 Artykuł 6 ust. 2 lit. b) konwencji strasburskiej przyznaje stronom uprawnienie do stwierdzenia, że przestępstwa wymienione w art. 6 ust. 1 nie mają zastosowania do sprawców przestępstwa źródłowego. Jak wynika ze sprawozdania wyjaśniającego do tej konwencji, postanowienie to uwzględnia fakt, że w niektórych państwach, zgodnie z podstawowymi zasadami ich wewnętrznego prawa karnego, osoba, która popełniła przestępstwo źródłowe, nie popełnia dodatkowego przestępstwa, dopuszczając się prania mienia pochodzącego z owego przestępstwa źródłowego.
- 58 Wynika z tego, że w dniu przyjęcia dyrektywy 2005/60 karalność czynów, o których mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego, była dopuszczalna z punktu widzenia konwencji strasburskiej, ale państwa członkowskie mogły nie przewidzieć takiej karalności w swoim prawie karnym. Ponadto ten sam wniosek ma zastosowanie w odniesieniu do konwencji warszawskiej, której art. 9 ust. 2 lit. b) stanowi, że można zastrzec, że przestępstwa przewidziane w ust. 1 art. 9 nie mają zastosowania do sprawców przestępstwa źródłowego.

- 59 Dyrektywa 2005/60, która przewiduje w art. 1 ust. 1 obowiązek zakazania przez państwa członkowskie określonych czynów stanowiących pranie pieniędzy, nie ustanawiając środków służących wprowadzeniu w życie takiego zakazu, i która definiuje w art. 1 ust. 2 lit. a) pranie pieniędzy w sposób umożliwiający wprowadzenie karalności w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego czynów przewidzianych w tym przepisie, nie narzucając jej jednak, pozostawia w konsekwencji państwom członkowskim wybór wprowadzenia takiej karalności w ramach transpozycji owego przepisu do ich prawa wewnętrznego.
- 60 Stwierdzenie to znajduje potwierdzenie, po pierwsze, w motywie 5 dyrektywy 2005/60, zgodnie z którym dyrektywa ta miała być „zgodna” z zaleceniami FAFT, zmienionymi i rozwiniętymi w 2003 r. Tymczasem, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 45 opinii, zgodnie z pierwszym z owych zaleceń FATF państwa mogą przewidzieć, że przestępstwo prania pieniędzy nie ma zastosowania do osób popełniających przestępstwo źródłowe, jeżeli jest to sprzeczne z podstawowymi zasadami ich prawa wewnętrznego.
- 61 Ponadto, jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 41 opinii, art. 5 dyrektywy 2005/60 w sposób wyraźny dopuszcza, aby w celu zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu państwa członkowskie mogły przyjmować lub utrzymywać w mocy bardziej rygorystyczne przepisy w dziedzinie regulowanej tą dyrektywą. Otóż ów artykuł, który znajduje się w rozdziale I tej dyrektywy, zatytułowanym „Przedmiot, zakres stosowania i definicje”, ma zastosowanie do przepisów w dziedzinie regulowanej przez tę dyrektywę w celu zapobiegania praniu pieniędzy i finansowaniu terroryzmu (zob. podobnie wyrok z dnia 10 marca 2016 r., *Safe Interenvíos*, C-235/14, EU:C:2016:154, pkt 78).
- 62 Należy również zauważyć, jak wynika z motywów 1 i 11 dyrektywy 2018/1673, że ma ona na celu zwalczanie prania pieniędzy za pomocą prawa karnego i nakłada na państwa członkowskie obowiązek zapewnienia, aby niektóre rodzaje prania pieniędzy były zagrożone karą także wówczas, gdy zostaną popełnione przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzi to mienie.
- 63 Artykuł 3 ust. 5 dyrektywy 2018/1673 przewiduje w tym celu, że państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia, aby czyny, o których mowa między innymi w art. 3 ust. 1 lit. a) tej dyrektywy, podlegały karze jako przestępstwo, w przypadku gdy zostały popełnione przez osoby, które prowadziły działalność przestępczą będącą źródłem mienia lub które w taką działalność były zaangażowane.
- 64 Należy zauważyć, że opis zachowania, o którym mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) dyrektywy 2018/1673, odpowiada opisowi zachowania, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60.
- 65 W związku z tym jedynie dyrektywa 2018/1673, której termin transpozycji upłynął w dniu 3 grudnia 2020 r., wprowadziła wynikający z prawa Unii dla państw członkowskich obowiązek wprowadzenia w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego karalności konwersji lub przekazania mienia pochodzącego z takiej działalności przestępczej w celu ukrycia lub zatajenia nielegalnego pochodzenia tych dóbr lub udzielenia pomocy dowolnej osobie, która bierze udział w takiej działalności, w celu uniknięcia skutków prawnych popełnionych przez nią czynów.

- 66 W konsekwencji z kontekstu normatywnego, w jaki wpisuje się dyrektywa 2005/60, wynika, że nie sprzeciwia się ona temu, aby państwo członkowskie transponowało art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 do swojego prawa wewnętrznego, przewidując w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego karalność przestępstwa prania pieniędzy zgodnie z jego zobowiązaniami międzynarodowymi i podstawowymi zasadami jego prawa wewnętrznego.
- 67 Taki wniosek potwierdza cel dyrektywy 2005/60.
- 68 Trybunał orzekł bowiem w tym względzie, że głównym celem dyrektywy 2005/60 jest zapobieganie wykorzystywaniu systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu, jak wynika zarówno z jej tytułu i motywów, jak i z faktu, że została ona przyjęta w kontekście międzynarodowym w celu zastosowania i nadania mocy wiążącej w Unii zaleceń FAFT (zob. wyrok z dnia 4 maja 2017 r., El Dakkak i Intercontinental, C-17/16, EU:C:2017:341, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 69 Tym samym przepisy dyrektywy 2005/60 mają prewencyjny charakter w zakresie, w jakim zmierzają one do ustanowienia, zgodnie z podejściem opartym na ryzyku, szeregu środków zapobiegawczych i odstraszących pozwalających na skuteczne zwalczanie prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, a także na zapewnienie stabilności i wiarygodności systemu finansowego. Środki te mają na celu zapobieżenie tym działaniom, a przynajmniej utrudnienie ich w możliwie największym zakresie, poprzez utworzenie w tym celu barier na wszystkich etapach, które działania te mogą obejmować, w odniesieniu do osób zajmujących się praniem pieniędzy i finansowaniem terroryzmu (wyrok z dnia 17 stycznia 2018 r., Corporate Companies, C-676/16, EU:C:2018:13, pkt 26).
- 70 Jednakże, o ile, jak wynika z motywu 1 dyrektywy 2005/60, stanowi ona „działanie zapobiegawcze prowadzone za pośrednictwem systemu finansowego” w uzupełnieniu instrumentów prawnych, o tyle jej transpozycja do prawa krajowego przewidująca, że wymienione w art. 1 ust. 2 tej dyrektywy działania stanowiące pranie pieniędzy są przestępstwami podlegającymi karze, przyczynia się skutecznie do zwalczania prania pieniędzy i finansowania terroryzmu, jak również do zachowania stabilności i wiarygodności systemu finansowego, co jest tym samym zgodne z jej celami.
- 71 Karalność przestępstwa prania pieniędzy w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego jest również zgodna z celami dyrektywy 2005/60, ponieważ, jak zasadniczo wskazał rzecznik generalny w pkt 43 opinii, może ona utrudniać wprowadzenie funduszy pochodzących z przestępstwa do systemu finansowego i przyczyniać się w ten sposób do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego.
- 72 W konsekwencji, mając na uwadze brzmienie art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60, kontekst normatywny, w jaki wpisuje się ta dyrektywa, oraz zamierzony przez nią cel, art. 1 ust. 2 lit. a) wspomnianej dyrektywy należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on temu, aby państwo członkowskie transponowało ten przepis do swojego prawa wewnętrznego, przewidując karalność przestępstwa prania pieniędzy w odniesieniu do sprawcy przestępstwa źródłowego. Ten sam wniosek znajduje zastosowanie do art. 1 ust. 3 lit. a) dyrektywy 2015/849, ponieważ ta ostatnia dyrektywa ograniczyła się w tym względzie do zastąpienia art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 bez wprowadzania do niego żadnych istotnych zmian.

- 73 W zakresie, w jakim sąd odsyłający zastanawia się zasadniczo nad ryzykiem niezgodności takiej wykładni z zasadą *ne bis in idem*, należy przypomnieć, że zgodnie z art. 51 ust. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej (zwanej dalej „kartą”) jej postanowienia mają zastosowanie do instytucji Unii oraz do państw członkowskich w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii.
- 74 Należy również przypomnieć, że zasada *ne bis in idem* została ustanowiona w art. 4 protokołu nr 7 EKPC i w art. 50 karty, który stanowi, że „nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam czyn zabroniony pod groźbą kary, w odniesieniu do którego zgodnie z ustawą został już uprzednio uniewinniony lub za który został już uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem na terytorium Unii”.
- 75 O ile zgodnie z art. 6 ust. 3 TUE prawa podstawowe uznane w EKPC są częścią prawa Unii jako jego zasady ogólne i o ile art. 52 ust. 3 karty stanowi, że prawa w niej zawarte odpowiadające prawom zagwarantowanym przez EKPC mają to samo znaczenie i zakres, jakie przyznaje im wspomniana konwencja, o tyle konwencja ta, ponieważ Unia Europejska do niej nie przystąpiła, nie stanowi aktu prawnego formalnie obowiązującego w porządku prawnym Unii. Zgodnie z wyjaśnieniami dotyczącymi art. 52 karty jego ustęp 3 ma na celu zapewnienie niezbędnej spójności między kartą a EKPC, co jednak nie może mieć „negatywnego wpływu na autonomię prawa Unii i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej” (wyrok z dnia 20 marca 2018 r., *Garlsson Real Estate i in.*, C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 24, 25 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 76 W związku z powyższym analiza przedstawionego pytania musi nastąpić wyłącznie w świetle praw podstawowych zagwarantowanych kartą, a w szczególności jej art. 50 (wyrok z dnia 20 marca 2018 r., *Garlsson Real Estate i in.*, C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 77 Z samej treści art. 50 karty wynika, iż zakazuje on ponownego sądzenia lub karania w postępowaniu karnym tej samej osoby za to samo przestępstwo (wyroki: z dnia 5 kwietnia 2017 r., *Orsi i Baldetti*, C-217/15 i C-350/15, EU:C:2017:264, pkt 18; a także z dnia 20 marca 2018 r., *Garlsson Real Estate i in.*, C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 36).
- 78 Jeżeli chodzi w szczególności o zakaz sądzenia osoby za to samo przestępstwo (warunek „*idem*”), to zgodnie z orzecznictwem Trybunału znaczącym kryterium dla celów oceny istnienia tego samego przestępstwa jest kryterium tożsamości czynów, rozumianego jako istnienie zespołu nierozzerwalnie powiązanych ze sobą okoliczności faktycznych, które doprowadziły do uniewinnienia lub prawomocnego skazania danej osoby. Tym samym art. 50 karty zakazuje nakładania za identyczne czyny kilku sankcji o charakterze karnym w wyniku różnych wszczętych w tym celu postępowań (zob. wyroki: z dnia 20 marca 2018 r., *Menci*, C-524/15, EU:C:2018:197, pkt 35; z dnia 20 marca 2018 r., *Garlsson Real Estate i in.*, C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 79 W celu ustalenia, czy mamy do czynienia z takim zespołem konkretnych okoliczności, właściwe sądy krajowe muszą ustalić, czy okoliczności faktyczne dwóch postępowań stanowią zespół okoliczności nierozzerwalnie ze sobą powiązanych w czasie, przestrzeni oraz przez ich przedmiot (zob. analogicznie wyroki: z dnia 18 lipca 2007 r., *Kraaijenbrink*, C-367/05, EU:C:2007:444, pkt 27; z dnia 16 listopada 2010 r., *Mantello*, C-261/09, EU:C:2010:683, pkt 39 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 80 Ponadto dla celów stwierdzenia istnienia tożsamości przestępstwa nie ma znaczenia kwalifikacja prawna w prawie krajowym czynów oraz chroniony interes prawny, ponieważ zakres ochrony przyznanej przez art. 50 karty nie może różnić się w zależności od państwa członkowskiego (wyroki: z dnia 20 marca 2018 r., Menci, C-524/15, EU:C:2018:197, pkt 36; z dnia 20 marca 2018 r. Garlsson Real Estate i in., C-537/16, EU:C:2018:193, pkt 38).
- 81 Należy zatem uznać, że art. 50 karty nie sprzeciwia się temu, aby sprawca przestępstwa źródłowego był ścigany za przestępstwo prania pieniędzy, o którym mowa w art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60, jeżeli czyny leżące u podstaw postępowania karnego nie są identyczne z czynami stanowiącymi przestępstwo źródłowe, przy czym tożsamość czynów powinna być oceniana w świetle kryterium ustanowionego w pkt 78–80 niniejszego wyroku.
- 82 Tymczasem, jak zauważył zasadniczo rzecznik generalny w pkt 52 i 53 opinii, pranie pieniędzy w rozumieniu art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60, a mianowicie w szczególności konwersja lub przekazanie mienia ze świadomością, że pochodzi ono z działalności przestępczej lub z udziału w działalności, w celu ukrywania lub zatajania nielegalnego pochodzenia tego mienia, jest innym działaniem niż działanie stanowiące przestępstwo źródłowe, nawet jeżeli owo pranie pieniędzy jest dokonywane przez sprawcę owego przestępstwa źródłowego.
- 83 Wreszcie należy przypomnieć, że w ramach stosowania art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002 sąd odsyłający powinien czuwać nad przestrzeganiem zasady *ne bis in idem* oraz wszystkich istotnych zasad i praw podstawowych zagwarantowanych w karcie osobom oskarżonym w postępowaniu głównym (zob. podobnie w szczególności wyrok z dnia 8 września 2015 r., Taricco i in., C-105/14, EU:C:2015:555, pkt 53; a także z dnia 5 czerwca 2018 r., Kolev i in., C-612/15, EU:C:2018:392, pkt 68), a w szczególności zasady ustawowej określoności czynów zabronionych i kar (wyrok z dnia 5 grudnia 2017 r., M.A.S. i M.B., C-42/17, EU:C:2017:936, pkt 52) oraz zasady proporcjonalności kar ustanowionych w art. 49 karty.
- 84 W sprawie w postępowaniu głównym do sądu odsyłającego należy zbadać możliwość zastosowania w niniejszej sprawie art. 50 karty i w związku z tym zweryfikowanie, czy przestępstwo źródłowe było przedmiotem prawomocnego wyroku karnego uniewinniającego lub skazującego jego sprawcę. W niniejszej sprawie to do sądu odsyłającego należy zbadać, czy umorzenie postępowania karnego w sprawie przestępstwa źródłowego rzeczywiście stanowi prawomocny wyrok karny.
- 85 W celu zagwarantowania przestrzegania art. 50 karty to do tego sądu należy zweryfikowanie, czy czyny stanowiące przestępstwo źródłowe, a mianowicie oszustwo podatkowe, nie są identyczne z czynami, w odniesieniu do których przeciwko LG prowadzone jest postępowanie karne na podstawie art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002, z uwzględnieniem wyjaśnień wskazanych w pkt 78–80 niniejszego wyroku. Naruszenie zasady *ne bis in idem* byłoby wykluczone w przypadku stwierdzenia, że czyny będące podstawą wszczęcia przeciwko LG postępowania z tytułu prania pieniędzy na podstawie art. 29 ust. 1 lit. a) ustawy nr 656/2002 nie są identyczne z czynami stanowiącymi przestępstwo źródłowe oszustwa podatkowego, co wydaje się wynikać z akt sprawy znajdujących się w posiadaniu Trybunału.
- 86 Z uwagi na ogół powyższych rozważań na przedstawione pytanie trzeba odpowiedzieć, iż art. 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60 należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że przestępstwo prania pieniędzy w rozumieniu tego przepisu może zostać popełnione przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzą dane środki pieniężne.

W przedmiocie kosztów

- 87 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (druga izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 1 ust. 2 lit. a) dyrektywy 2005/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 października 2005 r. w sprawie przeciwdziałania korzystaniu z systemu finansowego w celu prania pieniędzy oraz finansowania terroryzmu należy interpretować w ten sposób, że nie sprzeciwia się on uregulowaniu krajowemu przewidującemu, że przestępstwo prania pieniędzy w rozumieniu tego przepisu może zostać popełnione przez sprawcę działalności przestępczej, z której pochodzą dane środki pieniężne.

Podpisy